

Ülkemizde ve Dünyada Yaşanan Afetler (Van ve Nepal Örneği)

Disasters in Our Country and in the World (Example of Van and Nepal)

Mustafa YAZICIOĞLU^a

^aAcil Tıp AD,
Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İstanbul, TÜRKİYE

Yazışma Adresi/Correspondence:
Mustafa YAZICIOĞLU
Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Acil Tıp AD,
İstanbul, TÜRKİYE
musyaz@hotmail.com

ÖZET Uluslararası Afet Veri Bankası, 2006'dan 2016'ya kadar, Dünyada olay başına 600 ile 220.000 kişinin öldüğü 10 deprem olduğunu raporlamıştır. Van ve Nepal depremleri bu büyük depremlerdendir. UMKE (Ulusal Medikal Kurtarma Ekipleri) ve AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) eşgüdümlü olarak her iki depremde de arama kurtarma ve tıbbi bakım hizmetleri vermiştir. Depremden etkilenen alanların büyüklüğü, yapı stoku, depremedelerin davranış biçimleri, ülkelerin afete hazırlık durumları açısından önemli farklar vardır. 23 Ekim 2011 Pazar günü saat 13.40'da Van Merkeze bağlı Tabanlı köyü merkez üssü olmak üzere 7,0 büyüklüğünde bir deprem meydana geldi. 9 Kasım tarihinde ise saat 21.23'te aynı bölgede Van il merkezinin güneybatısında, Edremit İlçesi'nin kuzeyinde büyüklüğü 5,7 olarak ölçülen farklı bir deprem daha meydana geldi. AFAD tarafından İki depremde toplam 644 kişi hayatını kaybettiği ve 1,966 kişinin yaralandığı 112,758 konutun hasar gördüğü açıklanmıştır. İki depremde 252 kişi enkazlardan canlı olarak kurtarıldı. Nepal'de 25 Nisan'da merkez üssü Katmandu'nun 81 kilometre kuzeybatısında olan 7,8 büyüklüğünde bir deprem meydana geldi. Bu depremi takiben aynı Van depreminde olduğu gibi şiddetli artçı depremler oldu ve 12 Mayıs'ta 7,3 şiddetinde bir deprem oldu. İki depremde toplam 8,702 kişinin öldüğünü, binlerce kişinin yaralandığını 505,745 konutun hasar gördüğünü Nepal hükümeti onaylamıştır.

Anahtar Kelimeler: Afet tıbbı; nepal; depremler; arama ve kurtarma

ABSTRACT From 2006 to 2016, the International Disaster Database reported 10 earthquakes with 600 to 220,000 deaths per event in the world. Van and Nepal earthquakes are among these major earthquakes. UMKE (National Medical Rescue Teams) and AFAD (Disaster and Emergency Management Presidency) coordinated search and rescue and medical care services in both earthquakes. There are significant differences in the size of the areas affected by the earthquake, the structure stock, the behaviors of the earthquake victims and the disaster preparedness states of the countries. On 23 October 2011 at 13.40, an earthquake of 7.0 magnitude happened, including the headquarters of the village of Tabanlı, connected to Van Center. On November 9, at 21.23 in the same area, a different earthquake was measured in the southwest of the Van. It was announced by AFAD that a total of 644 people lost their lives in two earthquakes and 112,758 injured by 1,966 people were damaged. In two earthquakes, 252 people were saved alive from wreckage. In Nepal, on April 25, an earthquake hit the 7.8 magnitude, 81 kilometer north-east center of Kathmandu. Following this earthquake, there were severe aftershocks as in the same Van earthquake and there was an earthquake of 7.3 magnitude on May 12th. Nepal's government confirmed that a total of 8,702 people were killed in two earthquakes, thousands were wounded, and 505,745 homes were damaged.

Keywords: Disaster medicine; nepal; earthquakes; search and rescue

UMKE (ULUSAL MEDİKAL KURTARMA EKİPLERİ)

Ülkemizde 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999'da meydana gelen depremlerden sonra acil durum ve afet alanında yeniden yapılandırılmış ve Afetlerde Sağlık Organizasyonu Projesi kapsamında, afete maruz kalmış kişilere doğru ve çabuk müdahale edebilmek için 2004 yılında Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi

KAYNAK GÖSTERMEK İÇİN:

Yazıcıoğlu M. Ülkemizde ve dünyada yaşanan afetler (Van ve Nepal örneği). Özüçelik DN, editör. Afetlerde Acil Tıp Hizmetleri. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2019. p.29-31.

(UMKE) kurulmuştur. UMKE; İran Bam (2004), Endonezya (2004),Pakistan Muzafferabad (2005), Elazığ (2010),Haiti

(2010), Kütahya Simav(2011),Van (2011), Nepal (2015) depremlerinde, birçok diğer afet, kaza ve insani yardım faaliyetlerinde görev almıştır.

Uluslararası Afet Veri Bankası, 2006'dan 2016'ya kadar, Dünyada olay başına 600 ile 220.000 kişinin öldüğü 10 deprem olduğunu raporlamıştır. Van ve Nepal depremleri UMKE ekiplerinin AFAD ile eşgüdümlü olarak arama kurtarma ve tıbbi bakım hizmetleri verdiği büyük afetlerdir ve etkilenen alanın büyüklüğü, yapı stoku, depremedelerin davranış biçimleri, ülkelerin afete hazırlık durumları açısından önemli farkları vardır.

VAN DEPREMİ

23 Ekim 2011 Pazar günü saat 13.40'da Van Merkeze bağlı Tabanlı köyü merkez üssü olmak üzere 7.0 büyüklüğünde bir deprem meydana geldi. Bölgede sık yaşanan artçıların dışında, 9 Kasım 2011 tarihinde ise saat 21.23'te aynı bölgede Van il merkezinin güneybatısında, Edremit İlçesi'nin kuzeyinde büyüklüğü 5.7 olarak ölçülen farklı bir deprem daha meydana geldi. İkinci depremde hayatını kaybeden kişi sayısı 40, enkazdan sağ çıkan kişi sayısı ise 30 olarak açıklanmıştır. Bu deprem en büyük hasarı Van kent merkezinde vermiş ve toplam 27 bina tamamen çökmüştür. AFAD tarafından İki depremde toplam 644 kişi hayatını kaybettiği ve 1.966 kişinin de yaralandığı açıklanmıştır. Erciş ilçesi en çok kaybı veren ilçe oldu. İki depremde 252 kişi enkazlardan canlı olarak kurtarıldı.

Depremi ilk 24 saatinde 2522 arama kurtarma ve 699 UMKE ve Sağlık personeli devlet tarafından bölgeye gönderilmiştir. İstanbul UMKE ekibi, deprem olduktan sonra ilk saat içinde yolculuk hazırlığına başlamış ve depremin üzerinden 12 saat geçmeden Erciş'e ulaşmıştır. Kapalı spor salonu içinde kurulan sahra hastanesinde diğer illerden gelen UMKE ve Sağlık personeli ile birlikte çalışan ekibimiz, arama kurtarma, depremlerle ilgili yaralanmaların tedavisi, akut ve kronik şikayeti olan tüm hastaların tedavisi, halk sağlığı hizmetleri, gelen ilaç ve insani yardımların gerekli yerlere ulaştırılması, köylere mobil sağlık hizmeti sağlanması, Van Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesine kara ambulansı ve helikopter ile yapılan hasta transferlerinde görev almıştır.

NEPAL DEPREMİ

Nepal'de 25 Nisan'da merkez üssü Katmandu'nun 81 kilometre kuzeybatısında olan 7.8 büyüklüğünde bir deprem meydana geldi. Bu depremi takiben aynı Van depreminde olduğu gibi şiddetli artçı depremler oldu ve 12 Mayıs'ta 7.3 şiddetinde bir deprem oldu. İki depremde toplam 8.702 kişinin öldüğünü, binlerce kişinin yaralandığını 505.745 hane ve 279.330 hasar gördüğünü Nepal hükümeti onaylamıştır. Birleşmiş milletler iki milyonu ciddi şekilde etkilenen olmak üzere sekiz milyon insanın Nepal depreminden etkilendiğini açıklamıştır.

Nepal depreminin haber alındığı ilk saat içinde AFAD ve UMKE tarafından yolculuk hazırlığına başlandı. Depremi üzerinden 24 saat geçmeden, 10 sağlık personeli, ve 26 arama kurtarma görevlisi; arama kurtarmada kullanılacak ekipmanlar, ilaç ve sarf malzemeleri ile birlikte Kathmandu'ya ulaştı. Nepal'in Türkiye fahri konsolosluk görevlileri tarafından Kathmandu'nun 17 km. Kuzeydoğusundaki Sankhu şehrine yönlendirilen ekibimiz, burada kamp ve 10 yataklı sahra hastanesi kurarak, arama kurtarma, tıbbi bakım hizmetlerine başladı. Enkazlardan bir yaralı ve üç ölü çıkarttı. Depremle ilişkili yaralanmalara müdahale edildi, diğer tıbbi bakım hizmetleri ve halk sağlığı hizmetleri verildi. Ülkenin GSM şebekesi ve karayollarındaki hasar nedeniyle ulaşım ve iletişim ile ilgili güçlükler yaşandı. Sankhu'da ki ekibimizin hizmeti devam ederken, keşif ve tıbbi yardım amaçlı başta Bhakhtapur olmak üzere diğer şehirlere gidildi. Ekibimiz Sankhu şehrinde dört gün kaldıktan sonra, Birleşmiş Milletler'in arama kurtarma ekiplerini konuşlandırdığı ve koordine ettiği kampa yerleşmiş, burada kendisine verilen görevleri dünyanın dört bir yanından gelen diğer ekiplerle birlikte yapmıştır. Başbakanlık tarafından Türkiye'den gönderilen 16 ton insani yardım malzemesi, Nepal Sağlık Bakanı'na ekibimiz tarafından teslim edilmiştir.

İKİ DEPREM İLE İLGİLİ ÖNEMLİ FARKLILIKLAR

Nepal depremi, tüm ülkenin üçte birini ve komşuları Hindistan, Çin ve Bangladeş'i etkilemiş bu ülkelerde de can kayıplarına neden olmuş, son yüzyılın en büyük depremlerinden biri olarak sınıflanmıştır. Hem depremin geniş bir coğrafyayı etkilemesi hem de karayolu ve GSM şebekesindeki hasar nedeniyle yardım ekipleri depremden etkilenen bir çok bölgeye geç ulaşmışlardır. Van depremi yıkıcı etkisi yüksek olan bir deprem olsa da Nepal ile karşılaştırıldığında çok geniş bir alanı etkilemediği en fazla kaybın Erciş ilçesinde olduğu anlaşılmaktadır.

Depremle ilişkili mortalitenin birincil nedeni, en sık yumuşak doku yaralanmaları, kırıklar ve ezilme yaralanmaları ve crush sendromuna yol açan, yıkılan binalardır.¹ Van depreminde İl ve İlçe merkezinde bulunan 4 ile 8 kat arasında olan betonarme binaların, düşük beton kalitesi ve dükkân oluşturmak için normal kat yüksekliğinden çok daha fazla yüksek ilk katlar oluşturulduğu için yıkıldığı, teknik raporlarda belirtilmiştir. Yıkılan köy evlerinde kerpiç tuğla kullanıldığı gözlenmiştir. Nepal depreminde, evlerin dış duvarlarının çamur ve taş kullanılarak veya kötü kalite tuğla kullanılarak inşa edilen yığma binalar olduğu görüldü. Bu tip binalar yıkıldıktan sonra, kazazedeye yaşam alanı bırakmayacak şekilde, tamamen parçalandığı için enkaz altından çıkartılanların çok büyük bir kısmının sağ olmadığı gözlenmiştir.

Van depreminde enkaz altında kalanların yakınlarının kurtarma ekiplerine ellerinden gelen yardımı yaptığı, kimi zaman yardım etmek isteyen gönüllü sayısının gereğinden çok fazla olduğu için, görevliler tarafından enkazlardan uzaklaştırıldığı gözlemlendi. Nepal’de ise enkaz kaldırma çalışmalarına katılan gönüllü sayısının az olduğu görüldü. Nepal’in ciddi ekonomik sorunları nedeniyle, genç nüfusunun önemli bir kısmının çalışmak için yurtdışına gitmesi, bu konuda önemli bir etkendi. Bununla birlikte, enkazlardan kurtarma ekipleri tarafından

cesetler çıkarılırken, ölen kişilerin yakınları, dini inançları gereği ölen kişiler için üzülmeliklerini, onların daha iyi bir yere gittiklerini düşündüklerini çoğu kez belirtmişlerdir.

Van, konumu ve ülkenin gelişmiş kesimlerinden uzak olmasına rağmen kriz deprem sırasında ve sonrasında nispeten iyi yönetildi. Olaydan bir hafta sonra geçici barınaklar kuruldu.² Hijyen koşullarının sağlanması ve gıda dağıtımını 48 saatte mümkün oldu. Nepal’de ise temiz su şebekesinin yeniden inşa edilmesi ve uygun barınma koşullarının sağlanamadığı, bir çok kez Birleşmiş Milletler raporlarında belirtilmiştir.

Türkiye 1999 Marmara depreminden çıkardığı derslerle afetlere hazırlıklı olma konusunda önemli ölçüde aşama kaydetmiş, bu sayede Van depreminde çok kısa sürede arama kurtarma ve tıbbi yardım ekiplerini kısa sürede afet alanına sevk edebilmiş, can kaybının azaltılması sağlanabilmiştir. Depremden yalnızca üç ay önce açılan Bölge Eğitim Araştırma Hastanesi ayakta kalabilen tek sağlık tesisi olmuştur. Hastaneler ve Okullar başta olmak üzere tüm binalarımızın depreme dayanıklı inşa edilmesi ve mevcut depreme dayanıksız binalarımızın yıkılarak ya da yeniden güçlendirilerek depreme dayanıklı hale getirilmesi, büyük kısmı deprem kuşağında olan ülkemiz için çok önemli bir konudur.

KAYNAKLAR

1. Doocy S, Daniels A, Packer C, Dick A, Kirsch TD. The human impact of earthquakes: a historical review of events 1980-2009 and systematic literature review. PLOS Currents; 2013; 5.
2. Zare M, Nazmazar B. Van, Turkey Earthquake of 23 October 2011, Mw 7.2; An Overview on Disaster Management Iranian J Publ Health 2013;42(2):134-44.